

Aikuiskoulutuksen budjetinäkymiä

*Aikuiskoulutusneuvosto huolis-
saan*

Aikuiskoulutusneuvosto arvioi syksyn ensimmäisessä kokouksessaan hallituksen tulo- ja menoarvioesitystä vuodelle 1989 ja totesi, että aikuiskoulutus on siinä jäänyt riittämättömälle huomiolle. "Näin on siittäkin huolimatta, että hallitus on ohjelmassaan korostanut koulutuksen merkitystä talouden ja työelämän rakennemuutosten haittojen torjijana. On yleisesti tunnustettu, että jatkuva koulutus, kulttuuri, tieto ja osaaminen luovat ihmisille ja yhteiskunnalle perustan menestyä muuttuvassa maailmassa", neuvosto toteaa asiasta antamassaan julkilausumassa.

"Valtioneuvosto teki keväällä periaatepäätöksen ammatillisen aikuiskoulutuksen kehittämistä. Se sisälsi suuren joukon toimenpiteitä aikuiskoulutuksen laajentamisesta, monipuolistamisesta ja rahoittamisesta. Näitäkään toimenpiteitä ei ole tulo- ja menoarvioesityksessä otettu täysimääräisesti huomioon", aikuiskoulutusneuvosto jatkaa. Puutteita on erityisesti aikuiskoulutuksen kehittämisen määrärahoissa.

Valtion menot kasvavat vuosina 1988—89 keskimäärin 9 prosenttia. Valtiovaraministeriön laskelmien mukaan kasvu aikuiskoulutuksessa on 8 %.

Budjettiesityksen sisältämiä linjauksia

Aikuisten ammatillinen perus- ja jatkokoulutus laajenevat ammatillisissa oppilaitoksissa. Lisäykseksi on arvioitu 4 500 oppilasta vuoteen 1987 verrattuna. Yksityisopiskelijoiden määrän oletetaan kasvavan 1 200:sta 2 000 een. Yksityisopiskelu liittyy myös niin sanotun tutkintojärjestelmän kehittämiseen. Sen mukaan tutkinnosta puuttuvia opintojen osia on mahdollista koota hyvinkin yksilöllisen opinto-ohjelman mukaisesti. Tässä suhteessa edellä oleva yksityisopiskelijoiden määrä on vielä varsin vaatimaton. Sen sijaan täydennyskoulutuksen järjestämismahdollisuudet paranevat, kun budjettiesitys

sallii 30 uuden aikuiskoulutus- tai kurssiosaston perustamisen ammatillisiin oppilaitoksiin.

Tuleva budjetti sisältää linjanvetoja, joilla valtioneuvoston periaatepäätösten (5.3.1987 ja 24.3.1988) mukaisia rahoitusjärjestelyjä ja maksullisen palvelutoiminnan periaatteita toteutetaan muun muassa seuraavasti:

Ammatillisen kurssitoiminnan luvussa on uutena määrittely, jonka mukaan valtio osallistuu omaehtoisen lisäkoulutuksen ja pienyntyisten henkilöstökoulutuksen kustannuksiin sekä sellaisen yhteiskunnallisesti tärkeän koulutuksen kustannuksiin, johon ei muuten olisi riittävästi maksullista kysyntää. Muilta osin henkilöstökoulutus järjestetään maksullisena palvelutoimintana ja sen kustannuksista vastaa kokonaisuudessaan työnantaja. Oletettavasti — ja toivottavasti — edessä on vilkas keskustelu siitä, mikä on mainittua "yhteiskunnallisesti tärkeää" koulutusta ja kuka tai mikä taho tämän määrittelyn suorittaa. Myös 'pienyryitys' ei ole käsitteenä yksiselitteinen.

Vastaisuudessa työvoimahallinto tilaa kustannuksellaan työllisyyskoulutuksen ammatillisilta kurssikeskuksilta, korkeakouluilta ja muilta koulutuksen järjestäjiltä. Uudistus toteutetaan korkeakouluissa vuonna 1989 ja ammattikasvatushallituksen alaisissa laitoksissa vuonna 1990. Yksityiskohtaiset suunnitelmat asiasta tehdään vuoden 1989 aikana. Jatkossa opetushallinnon pääluokassa olevat työllisyyskoulutuksen määrärahat siirtyvät pääosin työvoimaministeriön pääluokkaan, jolloin sen vastuu koulutuksen suunnittelusta, ohjauksesta ja määrärahojen alueellisesta jaosta kasvaa.

Ammatilliset kurssikeskukset muutetaan vuonna 1990 ammatillisiksi aikuiskoulutuskeskuksiksi, jotka tarjoavat monipuolisia aikuiskoulutuspalveluja. Niiden järjestämä koulutus toteutetaan maksullisena palvelutoimintana. Koulutuksen monipuolistaminen tarkoittaa sitä, että aikuiskoulutuskeskuksissa on jatkossa mahdollista suorittaa tiettyjä ammatillisia

tutkintoja.

Monimuoto-opetuksen mahdollisuudet paranevat ammatillisissa oppilaitoksissa. Palkkausmomenttien perusteluihin on lisätty, että määrärahaa voidaan käyttää monimuoto-opetuksen järjestämiseen. Tämä antaa opetuksen toteutuksessa liikkumavaraa ja uusia ulottuvuuksia esimerkiksi etäopetuksen luttämiseksi entistä paremmin osaksi aikuisopetusta.

Maksullisen palvelutoiminnan määrärahoihin, joita on tarkoitus käyttää muun muassa maksullisten täydennyskoulutuspalvelujen käynnistämiseen ja laajentamiseen, on tulossa lisäystä niin ammatillisiin oppilaitoksiin kuin korkeakouluhinkin. Lisäykset ovat kuitenkin vähäisemmät kuin keväisen valtioneuvoston periaatepäätöksen yhteydessä kaavailtiin.

Hallinnon hajauttamisen kannalta on erityisen merkittävä budjettiesityksessä oleva maininta, jonka mukaan tarkoituksena on jatkaa ammatillisen koulutuksen hallinnon hajauttamista siten, että vuonna 1989 kokeiltaisiin ammatikkurssien päätöksenteon ja määrärahojen jaon siirtämistä lääninhallitusten tehtäväksi Kymen ja Kuopion lääneissä. Esityksestä ei kuitenkaan ilmene näiden läänien saamaa markkamäärää eikä sitä, toimivatko lääninhallitukset myös asianomaisina tilivirastoina. Näiltä osin on jatkotoimia odotettavissa.

Muun aikuiskoulutuksen osalta voidaan todeta seuraavaa: Valtionosuus ja -avustus kansalais- ja työväenopistojen käyttökustannuksiin samoin kuin valtionapu kansanopistojen käyttökustannuksiin kasvavat noin 11 prosenttia kuluvan vuoden tasoon verrattuna. Kasvu on hieman suurempi kuin keskimäärin aikuiskoulutuksessa. Sen sijaan avustus järjestöjen vapaata sivustustyötä varten pysyy lähes muuttumattomana. Valtionapu opintokeskusten käyttökustannuksiin kasvaa vajaat 3 prosenttia. Yksi uusi kansanopisto ja yksi uusi opintokeskus saadaan perustaa. Kesäyliopistotoimintaan on luvassa pienehköä lisäystä (vajaat 3). (sivulle 41)

---

*Aikuisopintoraha ja
kehittämismäärärahat huolen
aiheena*

Aikuisopintorahan kokeilu jatkuu nykyisessä muodossaan. Momentille on odotettavissa lisäystä 25 milj. markkaa. On kuitenkin arvioitu, että lisäystarve olisi huomattavasti suurempi, noin 30—160 milj markkaa, mikäli tukea laajennettaisiin koskeväksi kaikkia edellytykset täyttäviä hakijoita ja tuen tasoa nostettaisiin. Aikuiskoulutus-neuvosto on kannanotoissaan ko-

rostanut määrärahan muuttamista arviomäärärahaiksi niin, että opintoraha voidaan myöntää kaikille tuen ehdot täyttävälle hakijoille sekä määrärahan nostamista siten, että sen vähimmäistaso muodostuu työttömyyden perusteella maksettavan määrärahan suuruiseksi. "Aikuisten innostus opintorahan turvin tapahtuvaan opiskeluun on kasvanut. Tämä on nähtävä myönteisenä ilmiönä. Kiinnostusta tulee kannustaa luomalla opiskeluun taloudelliset edellytykset", neuvosto

perustelee kantaansa.

Myös aikuiskoulutuksen kehittämiseen osoitettuja määrärahoja tulee neuvoston mielestä tuntuvasti lisätä. "Aikuiskoulutus on juuri nyt uusia muotoja ja malleja hakeva. On tarpeen saada käyntiin lukuisasti erilaisia kokeiluja, käytettävä hyväksi etä- ja monimuoto-opetuksen keinoja sekä myös yleisradion tarjoamia monia mahdollisuuksia yhteistyössä eri aikuiskoulutusorganisaatioiden kanssa", neuvosto toteaa.